

PAVEL HYNČICA

Katedra politologie a společenských věd, University College Prague, Praha, Česká republika

 0009-0001-8154-2930

DANIEL ŠÁROVEC

Katedra mezinárodních vztahů a diplomacie, University College Prague, Praha, Česká republika

 0000-0003-2491-538X

Pohled na vítěze: Peter Pellegrini v prezidentských volbách na Slovensku 2024¹

A look at the winner: Peter Pellegrini in the 2024 presidential elections in Slovakia

The 2024 presidential elections in Slovakia were, after the 2023 parliamentary elections, another crucial indicator of where the country will go. From the nine candidates, the two strongest – Peter Pellegrini and Ivan Korčok – finally advanced to the second round. This political battle significantly reflected the divided Slovak political scene and Slovak society. Although Ivan Korčok won in the first round, Peter Pellegrini scored a more significant win in the second round. This analysis focuses on the political influence of Peter Pellegrini on the Slovak political scene. The article takes note of the context and circumstances under which this politician – until recently the chairman of the HLAS-SD party – decided to run for the position of president, further to the analysis of his election campaign and finally to the analysis of the election results achieved in the first and second rounds of the presidential elections. Ultimately, the goal is a critical evaluation of Peter Pellegrini's electoral success in the context of the characteristic features of current Slovak politics and the consequences that this result may have for its further formation and development.

Key words: president, presidential election, Slovakia, Peter Pellegrini, Ivan Korčok, candidate, political system

¹ Text byl podpořen University College Prague.

Úvod

Role prezidenta je ve slovenském politickém systému jasně zakotvena: jde o nejvyšší ústavní funkci. Definuje ji především Ústava Slovenské republiky ve svých člancích 101 až 107, a také zákon č. 46/1999 Z.z. o způsobu volby prezidenta Slovenské republiky, o lidovém hlasování o jeho odvolání a o doplnění některých dalších zákonů.

Tato případová studie zaměřená na slovenské prezidentské volby, které se na Slovensku konaly v březnu 2024, respektive dubnu 2024, si klade za cíl tyto volby analyzovat, a to s akcentem na osobu výrazného slovenského politika. Partikulární důraz je proto věnován na osobu vítěze těchto voleb, Petra Pellegriniho, a to v návaznosti na teoretický koncept personalizace politiky. Nutno podotknout, že se navíc jednalo se o volby, které navazovaly na volby do Národní rady Slovenské republiky (NR SR) v roce 2023, a zároveň předcházely volbám do Evropského parlamentu (EP) 2024. Pro slovenské voliče tak šlo o druhé ze tří relativně krátce (několik měsíců) po sobě jdoucích voleb.

Text je orientován jako kvalitativní a deskriptivní studie, která využívá prvků komparace a interpretativních přístupů. Hlavním cílem je odpovědět na dvě výzkumné otázky: „*Jaké byly faktory vítězství Petra Pellegriniho v prezidentských volbách 2024?*“ a „*Z jakých voličských a společenských segmentů (mj. i v souvislosti s jejich územním zakotvením) se rekrutovala podpora Petra Pellegriniho a proč?*“ Tyto zásadní otázky nastolují mnoho výzkumných problémů a výzev – a to nejen s přihlédnutím k celkové skladbě kandidátů, ale zejména směrem k jejich volebním kampaním a volebním ziskům. V neposlední řadě je klíčovou rovinou analýzy druhé kolo voleb a politický souboj Petra Pellegriniho s Ivanem Korčokem. Text sleduje dvě roviny: jak se sám Peter Pellegrini prezentoval a jak byl vnímán ostatními; a jak se proměňovala jeho pozice coby kandidáta preferujícího sjednocující témata, avšak na pozadí konfrontačního politického souboje.

Studie prostřednictvím odborné literatury reflektuje současný stav poznání, dále pak čerpá z dat Statistického úřadu Slovenské republiky, a také pracuje s výstupy z monitoringu médií. Hlavní výzkumnou aspirací je přinést analýzu zaměřenou na příčiny vítězství Petra Pellegriniho, přičemž hlavním teoretickým východiskem je charakteristický rys demokratických politických systémů, tedy personalizace politiky.

Personalizace politiky a volební systém

Fenomén personalizace je v současné době považován za stále aktuální trend, a to nejen vzhledem k výrazným, silným či charismatickým osobnostem různých kandidátů v rozličných typech voleb, ale má svou relevanci viditelně také směrem k dimenzi politické komunikace a nástupu využívání řady on-line médií (McAllister 2009, srov. Maškarinec, Novotný 2020, s. 147-165). Jinými slovy lze personalizaci vnímat jako proces vzrůstající úlohou jednotlivce, resp. jednotlivců, a to v relaci ke kolektivnímu rozhodovacímu procesu (Voženílková 2018, s. 16-18).

Řada odborných výstupů pracujících s konceptem personalizace politiky (viz Kaase 1994, Karvonen 2010 nebo Voženílková, Šedo 2016) se zaměřuje na partikulární teoretické průsečí-

ky. Jakkoliv je tento koncept široce zaužívaný a v rozličných odborných sférahách diskutován, neexistuje jeho jednotně přijímaná definice. Koncept sám se začal významněji prosazovat v 60. letech 20. století, kdy spolu s fenoménem postupně se zvyšující voličské volatility to byli právě kandidáti-jednotlivci, o koho byl z hlediska voličů mimořádný zájem. Institucionální, ale i mediální a komunikační proměny společnosti jsou obecně považovány za hlavní příčiny vzestupu důležitosti personalizace politiky (Voženílková 2018, s. 16-17). Důležitou dimenzí takto zaměřených výzkumných snah byla i postupná demokratizace zemí střední a východní Evropy a s tím spojený nástup svobodné politické soutěže.

Specificky pak debaty o personalizaci politiky nabraly nový směr se zavedením přímé volby prezidenta (srov. Pecháček 2013), což se po období nepřímé prezidentské volby na Slovensku v období 1993-1998 změnilo v roce 1999 (srov. Rybář, Spáč, Voda 2014). Svou roli v otázce personalizace této dimenze politiky pak hraje i tzv. prezidentský dvoukolový systém, jakožto většinový systém, který generuje naprostou jistotu, že jeden z kandidátů zaznamená zisk v podobě nadpoloviční většiny hlasů (Lebeda 2004, s. 25). Dvoukolová většinová volba upevňuje význam, dominanci i intenzitu základní konfliktní linie slovenské politiky (srov. Brunclík, Kubát 2014 nebo Just 2011).

Z hlediska vazby prezidentských voleb 2024 na volby do NR SR 2023 bylo prokázáno, že ve volbách 2023 došlo k oslabení ideologické vazby a k nárůstu významu osobnosti jednotlivých stranických lídrů. To, že k volbám v roce 2023 přišlo méně liberálněji orientovaných voličů, a naopak stoupla podpora konzervativních nebo levicově populistických formací, bylo jedním z podstatných faktorů, které podminily celkový výsledek (Havlík, Lysek, Spáč a Zvada 2024). Tyto tendence pak mohly při určování jednotlivých strategií v rámci volební kampaně zcela přirozeně zohlednit i volební týmy jednotlivých prezidentských kandidátů.

Prezidentské volby a slovenská politická scéna

Prezidentské volby v roce 2024 byly již šestými přímými volbami hlavy státu na Slovensku. Slovenská politická scéna i celá společnost je dlouhodobě rozdělena na dva základní ideové programové a zájmové bloky – národně konzervativní a liberálně občanský (srov. Gyárfášová 2017).² Ve znamení souboje těchto dvou táborů byla zatím většina voleb, a to jak parlamentních, tak prezidentských (viz Deegan-Krause, Haughton 2015, Filipec 2016, Kluknavská, Smolík 2016, Hynčica, Šárovec 2018, Hynčica 2019, Haughton, Rybář, Deegan-Krause 2021, Marušiak 2017 a 2021, Sekerák, Němec 2023, Just 2020 a 2024). V případě těch prezidentských je podstatným faktorem i volební systém.

Téměř každé dosud proběhlé prezidentské volby na Slovensku byly charakteristické tím, že se v nich ve finálovém druhém kole utkali kandidáti reprezentující dva různé politické tábory (viz Marušiak 2024). Takto tomu bylo v prvních přímých prezidentských volbách v roce 1999, ve kterých se střetli Vladimír Mečiar (reprezentující národně orientované Hnutí za demokratické

² Na to mimochodem nejen při své inauguraci v roce 2019, ale i během výkonu svého mandátu, poukazovala například i bývalá slovenská prezidentka Zuzana Čaputová (Zahranicni.hn.cz 2019 nebo iRozhlas.cz 2021).

Slovensko, HZDS) a Rudolf Schuster (kandidát tehdejší široké „proevropské“ a antimečiarovské koalice). A podobný průběh měla i většina pozdějších voleb, jejichž výsledky v zásadě potvrzovaly fundamentální rozdělení slovenské politické scény a společnosti. Kandidáti postupující do druhého kola reprezentovali zmíněné dva bloky – národně konzervativní (Ivan Gašparovič v roce 2009, Robert Fico v roce 2014 a Maroš Šefčovič v roce 2019) a liberální (Iveta Radičová v roce 2009, Andrej Kiska v roce 2014 a Zuzana Čaputová v roce 2019) (srov. Mesežnikov et al. 2009, Rybář, Spáč, Voda 2014 nebo Procházka 2019). Snad jen prezidentské volby v roce 2004 byly v tomto směru poněkud odlišné, neboť v nich do druhého kola nepostoupil kandidát liberálně zaměřeného tábora Eduard Kukan a druhé kolo bylo ve znamení souboje dvou kandidátů, kteří společně vzešli z HZDS – Vladimíra Mečiara a Ivana Gašparoviče.

Silným dlouhodobě charakteristickým rysem slovenské politiky je její výrazná personalizace. Opakovaně v různých typech voleb zaznamenávala úspěch politická uskupení reprezentovaná silnými a výraznými lidry. Takto můžeme vnímat významné hráče slovenské politiky jako například Vladimíra Mečiara (ač je vnímán jako kontroverzní politik, je to jeden z tvůrců samostatného slovenského státu v roce 1993, předseda a lídr opakovaně volebně úspěšného politického subjektu HZDS), Rudolfa Schustera (úspěšný komunální politik, primátor Košic, zakladatel jedné z politických stran, která se krátce úspěšně etablovala na slovenské politické scéně³), Ivana Gašparoviče (předseda parlamentu po vzniku Slovenska v roce 1993, jeden z lídrů HZDS), Andreje Kisku (který se v politice etabloval především v návaznosti na své filantropické aktivity) nebo Zuzanu Čaputovou (v souvislosti s ní byly vyzdvihovány její občanské aktivity na komunální úrovni, zde navíc pozitivním způsobem zapůsobil též ženský faktor) (srov. Zvada, Petlach, Ondruška 2020).

Též je třeba zohlednit to, zda ve volbách kandidoval dosavadní prezident⁴, který může mít z pozice své funkce jistou výhodu v rámci volební kampaně, která je pak jedním z faktorů jeho volebního úspěchu. Takto můžeme vnímat Ivana Gašparoviče, který poprvé zvítězil ve volbách v roce 2004, o pět let později obhajoval svůj druhý mandát a opět uspěl. Prezidentka Zuzana Čaputová se, podobně jako předtím Andrej Kiska, rozhodla, že již nebude podruhé kandidovat a tím otevřela prostor pro etablování a prosazení se nových kandidátů, mezi něž lze zařadit mimo jiné i Petra Pellegriniho (Katuška 2023).

Kandidatura a volební kampaň Petra Pellegriniho

O Petru Pellegrinim je možno říci, že se ve slovenské politice etabloval postupně, a to nejdříve jako reprezentant pro slovenský stranický systém výrazného subjektu SMER-SD. Zásadním mezníkem vzestupu jeho politické kariéry bylo nepochybně zformování jeho vlastního stranického projektu HLAS-SD, který vznikl odštěpením od SMER-SD a jehož byl posléze předsedou. Peter Pellegrini má za sebou volební úspěch ve dvou posledních parlamentních volbách. V roce 2020 byl volebním lídrem, tehdy ještě, strany SMER-SD (srov. Smolecová, Šárovec

³ Strana občanského porozumění (SOP).

⁴ Podle Ústavy Slovenské republiky může být prezident zvolen nejvýše ve dvou po sobě následujících volebních obdobích (Petranská Rolková 2017: 129).

2021) a v roce 2023 pak dosáhl relativního volebního úspěchu se svou vlastní stranou HLAS-SD (Hynčica, Šárovce 2024).

Pellegrini se během svého dosavadního politického působení těšil poměrně vysoké popularitě mezi občany. Dokládá to i relativně vysoký počet preferenčních hlasů, kterých dosáhl ve výše zmíněných parlamentních volbách 2020 a 2023. V těch prvně uvedených získal Pellegrini 413 555 preferenčních hlasů⁵ (Volby.statistics.sk 2020), v těch druhých 337 976 těchto hlasů (Volby.statistics.sk 2023).

Pellegrini oznámil svou kandidaturu 19. ledna 2024 na shromáždění v Banské Bystrici. Příznačná je v tomto směru symbolika uvedeného města, které coby místo oznámení kandidatury a faktického zahájení kampaně pro prezidentské volby nebylo zvoleno nahodile. Banská Bystrica je jednak rodiště Petra Pellegriniho, a dále je třeba vnímat širší společenský význam tohoto místa, ve kterém vypuklo Slovenské národní povstání (Búranová 2024).⁶

Asi nejzásadnějším poselstvím, se kterým vstupoval Peter Pellegrini do své předvolební kampaně směrem ke svému elektorátu, bylo zdůrazňování toho, že se bude z pozice prezidenta snažit o zmírňování politického napětí a spojování rozdělené společnosti. Tomu odpovídá dominantní volební slogan „*Slovensko už potrebuje pokoj*“ (Búranová 2024).

V projevu, kterým oznamoval svou prezidentskou kandidaturu, tuto myšlenku několikrát opakoval a též v této souvislosti zdůrazňoval, že sladování různých zájmů a spojování společnosti by mělo být jednou z rolí prezidenta: „*Ponúkam Slovensku pokoj, dôstojnosť a lepší život pre všetkých ľudí. Som presvedčený, že prezident musí ľudí spájať, a nie rozdeľovať*“, „*Prezident môže a mal by dostať za jeden stôl znepriatelené politické strany, ak si to stav krajiny vyžaduje*.“ nebo „*Prezident musí spájať krajinu, v ktorej spoločne žijú ľudia rôznych národností, rôzneho vierovyznania, svetonázoru, orientácie či rasy. Prezident musí nájsť cestu, ako všetkých ľudí na Slovensku spájať do jedného súdržného spoločenstva, ktoré dokáže ťahať za jeden povraz a posúvať svoju vlasť k lepšej budúcnosti*.“ (Strana-hlas.sk 2024, srov. s Búranová 2024).

Důraz na konsensuální a umírněnou politiku prostupoval takřka celou volební kampaní Petra Pellegriniho, která byla v mnohém kampani strany HLAS-SD před volbami parlamentními v roce 2023. Charakteristické pro Pellegriniho prezidentskou kampaň bylo nadměrné replikování poselství o spojování společnosti či nutnosti společenského konsensu. Současně však Pellegrini nijak nepopíral své dlouhodobé sociálně demokratické ideově programové zakotvení a v souladu s tím kladl ve svých projevech důraz na sociální otázky a zájmy skupiny tzv. „obyčejných“ lidí: „*Prezident musí byť tým, komu budú ľudia dôverovať, na koho sa budú v ťažkých chvíľach spoliehať*“ nebo „*prezident nemá byť len prezidentom elit*“. (Strana-hlas.sk 2024). Z projevů Petra Pellegriniho tak bylo jasně patrné jeho politické přesvědčení a ideově zakotvení.⁷

⁵ Což je mj. téměř dvojnásobek počtu preferenčních hlasů, které v těchto volbách získal – stále ještě předseda SMER-SD – Robert Fico (243 463) (Volby.statistics.sk 2020).

⁶ Peter Pellegrini opakovaně ve svých projevech vyzdvihoval význam historie a v rámci ní několika jejích významných událostí a mezníků. Řada slovenských politiků silně zdůrazňuje význam SNP coby jedné z klíčových událostí moderních slovenských dějin. Pellegrini ve svém projevu ve Státní opeře v Banské Bystrici vyzdvihl v souladu s důrazem na význam historického vědomí i roli historických osobností ve slovenských dějinách, z nichž výslovně zmínil Milana Rastislava Štefánika a Alexandra Dubčeka (Búranová 2024).

⁷ V oblasti sociálních, ale v určité míře též národních otázek.

Pellegrini tak v zásadě jen kontinuálně rozvíjel svůj dosavadní politický styl, který vtiskl tehdy jím vedené straně HLAS-SD (viz Hynčica, Šárovec 2024). Jeho dlouhodobá profilace korespondovala s vizí moderátní role prezidenta coby sjednocujícího prvku slovenského politického systému, respektive i celé společnosti, jakkoliv to tak ale zdaleka nemusely vnímat všechny voličské skupiny.

Zásadní pro Pellegriniho volební kampaň byl její kontaktní charakter.⁸ Pellegrini deklaroval, že bude udržovat a rozvíjet přímý styk s voliči a navštěvovat regiony. V nadměrné míře proto navštěvoval akce nejen ryze politické, ale též kulturní a společenské. Vedle toho se stylizoval například do role pilota, experta na umělou inteligenci či záchránce nemocnic. Výhodou Petra Pellegriniho bylo i to, že do kampaně vstupoval jako předseda NR SR (Kern 2024).

Do období předvolební kampaně vstoupilo několik událostí a významných dnů, které byly pro Petra Pellegriniho příležitostí pro veřejné vystoupení nebo napsání příspěvku na sociální síť. Příkladem v tomto směru byl například Mezinárodní den žen 8. března 2024, ke kterému se v souladu se svým dlouhodobě rozvíjeným politickým stylem vyjádřil ve výrazně pozitivním tónu: „*Ste mamičkami, niektoré už aj babičkami, staráte sa o svoje deti či vnúčatá, o svojich manželov a partnerov a robíte všetko pre to, aby v našom živote fungovalo všetko tak, ako má. Patrí vám za to obrovská vďaka. A ja vám želim, aby ste boli zdravé, šťastné, spokojné, usmiate a predovšetkým celý rok obklopené láskou a úctou ľudí, na ktorých vám záleží.*” (Pellegrini 2024a) Při této příležitosti též zveřejnil fotku s velkou kyticí. V nadměrné míře též Peter Pellegrini prezentoval ve volební kampani momenty ze svého soukromého života (srov. Kern 2024).

Silně charakteristický byl pro Petra Pellegriniho umírněný a konsensuální politický styl politického působení směrem k vlastní voličské základně: sám se takto prezentoval prostřednictvím opakovaných poselství a apelů na upokojení a sjednocení společnosti. Vzhledem k charakteristickým rysům prezidentských voleb na Slovensku je ale více než zřejmé, že Pellegrini se vůči svým soupeřům vymezoval de facto v obou kolech prezidentské volby. Tvrdé rétorické útoky zejména na protikandidáta Ivana Korčoka pak zejména před druhým kolem prezidentské volby odrážely nejen napjatou horkou fázi prezidentské kampaně, ale podtrhovaly naopak konfrontační styl a vysoce agresivní rétoriku (Ceskenoviny.cz 2024a, Omediach.com 2024, Pluska.sk 2024 nebo Hajčáková, Katuška 2024).

Podpora politických aktérů

Peter Pellegrini byl stranickým kandidátem, jelikož vstoupil do prezidentských voleb z pozice předsedy strany HLAS-SD. Současně však v průběhu předvolební kampaně získal širší politickou podporu. Zásadním mezníkem byl v tomto směru zejména postoj SMER-SD – tato strana přestože byla relevantním subjektem slovenské politiky, navíc vítězem parlamentních vo-

⁸ I to je signifikantní pro éru, kdy politické strany a kandidáti mají možnost užívat řadu on-line a digitálních nástrojů. Kontaktní kampaň se i v tomto směru řadí mezi až nezastupitelné prvky, tím spíše u voleb s vysokou mírou personalizace jednotlivých kandidátů (srov. Šárovec 2024).

leb 2023, nenominovala do prezidentských voleb vlastního kandidáta, ale oficiálně deklarovala podporu právě Petru Pellegrinimu (Standard.sk 2024a). Tato skutečnost ještě více potvrdila souvislost mezi prezidentskými a parlamentními volbami. Podpora od strany SMER-SD byla pro Petra Pellegriniho významná ze dvou vzájemně souvisejících faktorů: byla to podpora jednak od – v parlamentních volbách vítězného – politického subjektu, a dále od koaličního partnera v podmínkách, kdy již byla po parlamentních volbách zformovaná vládní koalice, jejímiž rozhodujícími segmenty byly strany SMER-SD a HLAS-SD.

Na druhé straně byl však volební potenciál Petra Pellegriniho limitován tím, že se před volbami vyprofiloval druhý významný kandidát Ivan Korčok. Ten vstupoval do prezidentských voleb coby občanský kandidát, který však postupně získal podporu rozhodujících segmentů parlamentní opozice, což představovalo zásadní faktor toho, že se v těchto volbách stal hlavním konkurentem Petra Pellegriniho.⁹ Ivana Korčoka podpořily z opozičních politických stran hlavně PS a SaS, čímž se stvrдила jeho role coby kandidáta liberálně progresivního tábora.¹⁰ Vedle toho byla pro Ivana Korčoka významná podpora od KDH. V tomto případě šlo o podporu politického subjektu, který se po parlamentních volbách 2023 vrátil do parlamentu (se ziskem 6,8 % hlasů) a který disponuje stabilní voličskou a členskou základnou a záze-
mím v regionech (Struhárňanská 2024). Podporu později našel i u neparlamentních stran jako Demokrati, Demokratická strana, Fórum, Modrí-ES, ODS – Občianski demokrati Slovenska a Strana rómskej koalície (Trend.sk 2024). Tento faktor spolu s ideově programovým zaměřením KDH pak otevíral Ivanu Korčokovi možnosti oslovit i jiné voliče, než liberály koncentrované především ve velkých městech.

Ještě před prvním kolem voleb se tak povaha kooperačně-konkurenčních interakcí zformovala do takové podoby, že tyto volby byly primárně bipolárním soubojem dvou kandidátů Petra Pellegriniho a Ivana Korčoka (Ct24.ceskatelevize.cz 2024). Takto nastavená situace odpovídala rozdělení politické scény po parlamentních volbách, a to jak z hlediska mocenského uspořádání (vládní koalice versus opozice), tak ideově programového rozvrstvení, kde se v tomto směru v zásadě potvrdilo principiálně dlouhodobé rozdělení slovenské politiky a společnosti. S blížícím se termínem prezidentských voleb se tak pozice Petra Pellegriniho posouvala v tom smyslu, že se čím dál více stával kandidátem vládní koalice. Tato realita však nebyla tak úplně v souladu s Pellegriniho ideou, kterou oznamoval při zahájení své kampaně – neboť deklaroval, že bude nadstranickým kandidátem oslovujícím voliče napříč politickým spektrem a průřezově různými vrstvami společnosti (Belej Majerčínová 2024).

Postavení Petra Pellegriniho v prvním kole voleb

Volební výsledky prvního kola voleb potvrdily, že budou primárně politickým soubojem Petra Pellegriniho a Ivana Korčoka. Oba kandidáti dosáhli dohromady téměř 80 % z cel-

⁹ Podporu Ivanu Korčokovi vyjádřil například i bývalý slovenský prezident Andrej Kiska (Pancíř 2024).

¹⁰ Připomeňme si v této souvislosti, že Ivan Korčok byl ve volebním období 2020-2023 ministrem zahraničních věcí, a to jako nominant SaS.

kového počtu platných hlasů, a to za situace, kdy se těchto voleb zúčastnilo celkem devět kandidátů.

Jak ukazuje Tabulka 1 níže, Peter Pellegrini obdržel v prvním kole prezidentských voleb 37 % hlasů, což je výsledek, který zhruba odpovídá dosaženým výsledkům stran SMER-SD a HLAS-SD v předtím proběhlých parlamentních volbách (v nich obdržel SMER-SD 22,9 % hlasů a HLAS-SD 14,3 % hlasů). Jeho stěžejní oporou byly dvě programově i zájmově blízké strany, jejichž spojenectví ještě posílilo zformování vládní koalice po parlamentních volbách 2023, jejímiž rozhodujícími segmenty jsou právě tyto dvě strany (Just 2024).

Tabulka 1. Výsledky 1. kola slovenských prezidentských voleb 2024

Jméno a příjmení	Počet platných hlasů (abs.)	Podíl platných hlasů (v %)
Ivan Korčok	958 393	42,51
Peter Pellegrini	834 718	37,02
Štefan Harabin	264 579	11,73
Krisztián Forró	65 588	2,90
Igor Matovič	49 201	2,18
Ján Kubiš	45 957	2,03
Patrik Dubovský	16 107	0,71
Marian Kotleba	12 771	0,56
Milan Náhlík	3 111	0,13
Róbert Švec ¹¹	1 905	0,08
Andrej Danko ¹²	1 876	0,08

Zdroj: Volby.statistics.sk 2024.

Vítězem prvního kola prezidentských voleb se ale stal kandidát politické opozice Ivan Korčok (získal 42,5 % hlasů). K jeho vítězství významnou mírou přispěla faktická dominance v opozičním a liberálně progresivním táboře, ve kterém neměl relevantní konkurenci. K tomu je třeba zohlednit skutečnost, že nekandidovala končící prezidentka Zuzana Čaputová, která v předchozích volbách 2019 reprezentovala podobný politický tábor, přičemž, pokud jde o srovnání volebních kpaní a způsobů propagace prezidentky Čaputové v roce 2019 a kandidáta Korčoka v roce 2024, najdeme

¹¹ Kandidát se vzdal podle § 104 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmínkách výkonu volebního práva a o změně a doplnění některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

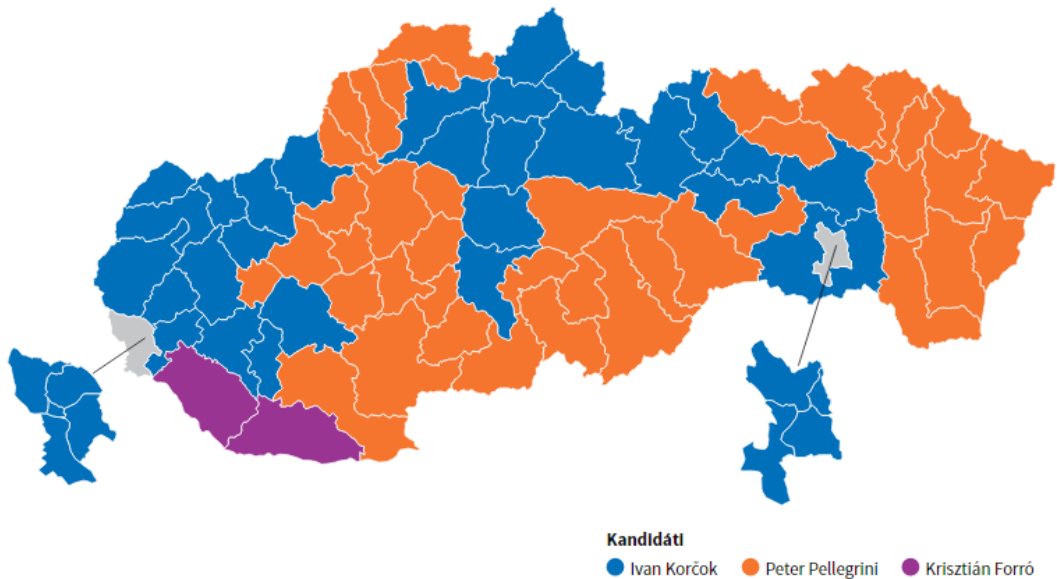
¹² Kandidát se vzdal podle § 104 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmínkách výkonu volebního práva a o změně a doplnění některých zákonů ve znění pozdějších předpisů.

zde mnohé podobnosti (podpora relevantních politických subjektů v této části politického spektra, nadměrná propagace, podpora a budování „osobního příběhu“ v médiích) (iRozhlas.cz 2024).

Naproti tomu v tábore částečně odpovídajícím podobě po parlamentních volbách vytvořené vládní koalice působil na voliče ne nevýznamně třetí kandidát těchto prezidentských voleb Štefan Harabin. Ten do nich vstupoval s podporou třetí vládní Slovenské národní strany (SNS)¹³ a několika dalších politických subjektů a osobností národně orientované části politické scény. Harabin byl již v předchozích prezidentských volbách v roce 2019 kandidátem části tzv. národního bloku. Jeho role v minulých i v těchto volbách byla dosti podobná, čemuž odpovídají i jeho dosažené volební výsledky (srov. v roce 2019 14,3 % hlasů, v roce 2024 11,7 % hlasů) (Katuška 2024).

Peter Pellegrini byl tak v těchto volbách vystaven dvojí systémové konkurenci – liberálně progresivní na straně jedné a více národně orientované na straně druhé. V prvním případě se Petru Pellegrinimu příliš nedařilo oslovit voliče s přesahem do liberálního tábora, čemuž odpovídají například jeho dosti podprůměrné výsledky v tradičně liberálně pravicové Bratislavě (kde obdržel pouze 21,2 % hlasů oproti Ivanovi Korčokovi, který zde dosáhl na 65,7 % hlasů) a do jisté míry i v Košicích (v nich vyhrál Ivan Korčok nad Petrem Pellegrinim poměrem hlasů 55,4 % ku 27,4 %) (Volby.statistics.sk 2024).¹⁴

Obrázek 1. Podpora kandidátů v 1. kole prezidentských voleb 2024 (úroveň okresů)

Zdroj: Volby.statistics.sk 2024.

¹³ Krátce se ještě spekulovalo o kandidatuře samotného předsedy SNS Andreje Danka, nakonec se SNS dohodla na podpoře právě Štefana Harabina (Ta3.com 2024).

¹⁴ Relativně vyrovnaný byl v tomto směru souboj v kandidátů v Banské Bystrici, kde se oba narodili – v ní získal P. Pellegrini 39 % hlasů, I. Korčok 46,6 % hlasů (Volby.statistics.sk 2024).

V tomto směru je zajímavé jisté srovnání s postavením Ivana Korčoka, který dosáhl zejména díky deklarované podpoře ze strany KDH nadměrných výsledků v některých tradičně konzervativních regionech, a to zejména těch, které byly ve volbách opakovaně a dlouhodobě volebními baštami právě KDH. Jak ukazuje Obrázek 1, příkladem je v tomto směru Orava, v rámci které vyniká okres Dolný Kubín, ve kterém získal Ivan Korčok 48,9 % hlasů oproti Petru Pellegrinimu, který zde obdržel pouze 31,5 % hlasů.

Pokud jde o konkurenci Petra Pellegriniho ze strany Štefana Harabina, ta se projevila především v těch regionech, ve kterých dosahovaly dlouhodobě nadprůměrných volebních výsledků národně konzervativní nebo levicové (sociálně demokratické) politické subjekty. V souladu s politickou orientací Štefana Harabina byly charakteristické jeho volební úspěchy v tradičně národoveckých regionech a volebních baštách SNS (zejména Kysuca). Na tradičně více levicově orientovaném východním Slovensku se ještě zřetelněji projevila relativní úspěšnost a zvýšená vzájemná konkurence všech tří relevantních kandidátů. Zajímavé výsledky tak lze sledovat například na Spiši, konkrétně v okrese Kežmarok, ve kterém zvítězil Ivan Korčok se ziskem 43,3 % hlasů, Peter Pellegrini zde získal zhruba o 6 procentních bodů méně (37,7 %), tuto ztrátu však kompenzuje vysoký zisk Štefana Harabina (s výsledkem 17,3 % zde získal nejvíce ze všech okresů).

Postavení Petra Pellegriniho ve druhém kole voleb

Peter Pellegrini sice nebyl vítězem prvního kola voleb, vstupoval však do jejich druhého kola s poměrně značným volebním potenciálem. Petra Pellegriniho podpořili před druhým kolem voleb někteří kandidáti z kola prvního. Byl to jednak bývalý diplomat Ján Kubiš, který získal v prvním kole 2 % hlasů. O něco zajímavější pak byla podpora, kterou P. Pellegrinimu deklaroval Krisztián Forró. Ten sice obdržel v prvním kole pouze 2,9 % hlasů, z politického hlediska však jeho význam spočívá v tom, že je předsedou strany Aliance¹⁵, která zastupuje zájmy příslušníků maďarské menšiny na Slovensku (Ceskenoviny.cz 2024a).

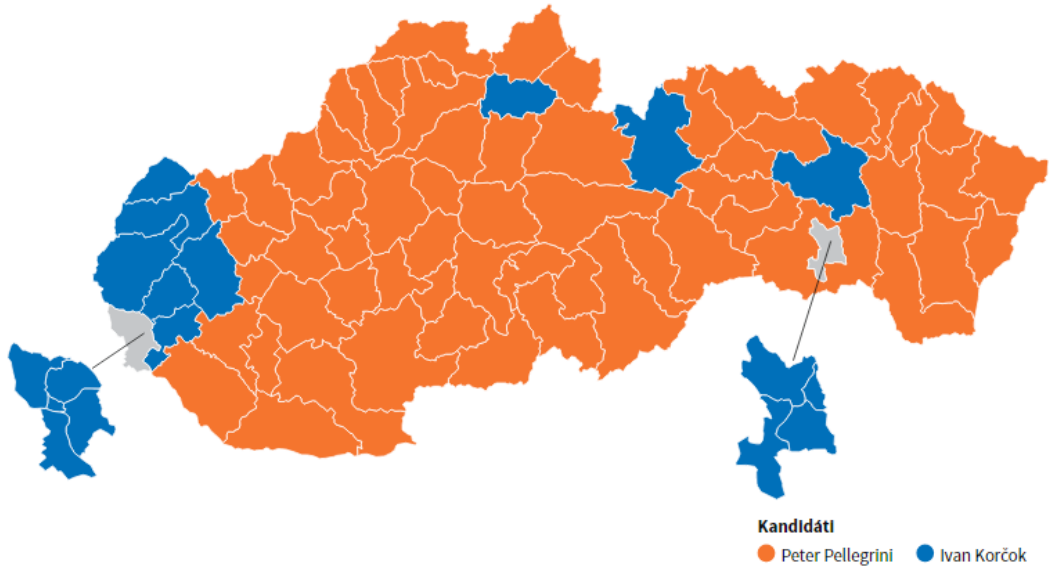
Přestože tzv. maďarský faktor již v současné době nehraje ve slovenské politice takovou roli jako například v 90. letech 20. století, přece jen stále přetrvávají některé charakteristiky typické pro maďarský segment voličů. Patří k nim značná míra etnického hlasování (volba maďarských menšinových politických subjektů) a s tím související disciplinovanost těchto voličů a jejich územní koncentrace (v lokalitách jižního Slovenska). To se projevilo i v těchto prezidentských volbách (iDNES.cz 2024).

Když se opět podíváme na regionální rozvrstvení volebních výsledků (Obrázek 2), pak víme, že Krisztián Forró sice nebyl na celostátní úrovni relevantním kandidátem, ale dosáhl nadměrné podpory právě na jižním Slovensku, přičemž ve dvou okresech získal dokonce nejvíce hlasů ze všech kandidátů. K. Forró zvítězil v prvním kole voleb v okresech Komárno (zde získal 36,5 % hlasů) a Dunajská Streda (se ziskem 34,2 % hlasů). Při zohlednění všech charakteristických rysů maďarské komunity a jejího volebního chování tak potenciální volební zisky v tomto prostředí nebyly pro Petra Pellegriniho zanedbatelné. Podpora od sice ne příliš početného, ale

¹⁵ Celým názvem oficiálně *Magyar Szövetség – Maďarská aliancia*.

kompaktního voličského segmentu ve druhém kole nabývala jistého významu v podmínkách relativně vyrovnaného souboje mezi oběma finálovými kandidáty z prvního kola. Petru Pellegrinimu navíc vyjádřily podporu některé další osobnosti z maďarského menšinového prostředí nadměrně aktivní ve veřejném prostoru (například bývalý poslanec György Gyimesi) (Volby. statistics.sk 2024).

Obrázek 2. Podpora kandidátů ve 2. kole prezidentských voleb 2024 (úroveň okresů)

Zdroj: Volby.statistics.sk 2024.

Že byly hlasy maďarských voličů jistým příspěvkem k navýšení podpory Petra Pellegriniho, můžeme vidět na volebních výsledcích druhého kola na jižním Slovensku. Ve všech lokalitách s jistou mírou zastoupení příslušníků maďarské menšiny zvítězil Peter Pellegrini, přičemž v některých okresech byla jeho převaha výrazná (nejvíce v okrese Komárno, ve kterém zvítězil nad I. Korčokem v poměru 63,4 % ku 36,6 %).

Zásadním faktorem volebního úspěchu či neúspěchu Petra Pellegriniho ve druhém kole však bylo zejména to, do jaké míry se mu podaří oslovit voliče Štefana Harabina. V tomto případě šlo teoreticky o rezervoár až 11,7 % hlasů, které obdržel Š. Harabin v prvním kole, současně jde o poměrně významný a zároveň z mnoha hledisek pestrý segment národně konzervativní části slovenské politické scény.

Na jedné straně byla zajímavá pozice samotného Štefana Harabina – ten v čase mezi prvním a druhým kolem nikdy výslovně nevyjádřil podporu Petru Pellegrinimu a k této možnosti se stavěl dosti vyhýbavě. I po prvním kole voleb vnímal, v souladu s postoji menší části národně orientované politické scény, kriticky Pellegriniho politiku, zejména jeho ne příliš vyhraněné postoje, které se týkají obhajoby národních zájmů (Standard.sk 2024b). Pokud už Š. Harabin

naznačoval nějaká doporučení směrem ke svým voličům, pak tato byla formulována spíše vágně a neurčitě, charakteristický byl v tomto směru jeho opakovaný výrok o tom, že jeho voliči vědí, co mají dělat (Standard.sk 2024b nebo Extraplus.sk 2024).

Na druhé straně však byla pro období mezi prvním a druhým kolem charakteristická zvýšená mobilizační kampaň na podporu Petra Pellegriniho jednak ze strany těch, kteří ho podporovali již v prvním kole (hlavně SMER-SD a HLAS-SD), tak těch, kteří v prvním kole podporovali Štefana Harabina. Z politických stran vyjádřila svou podporu P. Pellegrinimu ve druhém kole třetí strana vládní koalice – SNS. Jistým mezníkem bylo v tomto směru společné vystoupení lídrů stran vládní koalice a jejich společné prohlášení, ve kterém deklarují podporu Petru Pellegrinimu coby kandidátovi, který je – v protikladu k Ivanu Korčokovi – symbolem politiky obhajoby slovenských národních zájmů proti globalismu a progresivnímu liberalismu (SMER-SSD 2024). Postoje zástupců stran vládní koalice průběžně doplňovala řada veřejných vystoupení politiků a dalších veřejně známých osobností, zejména v tzv. alternativních médiích (Hlavné správy, Hlavný denník, Infovojna, Veci verejné). Samotný Š. Harabin byl, ať již přímo nebo nepřímou, vyzván svými voliči nebo různými představiteli národně orientované části politické scény ke zřetelnější podpoře P. Pellegriniho.¹⁶ V závěru kampaně před druhým kolem voleb pak Petra Pellegriniho podpořili i představitelé strany Republika (Milan Uhrík, Milan Mazurek), kteří v tomto směru apelovali na tzv. volbu menšího zla (primární tedy bylo negativní vymezení vůči I. Korčokovi) i přesto, že mezi Pellegriniho mateřskou stranou HLAS-SD a Republikou byly předtím velmi problematické vztahy.¹⁷

Petra Pellegriniho tak ve druhém kole voleb podporovala takřka celá vládní koalice a též mimoparlamentní národně orientované subjekty a tzv. alternativní média. Naproti tomu převážně liberálně orientovaná opozice se spřízněnými nevládními organizacemi a částí tzv. mainstreamových médií kontinuálně podporovala protikandidáta Ivana Korčoka a takto vytvořená politická konstelace přispěla k potvrzení rozdělení politické scény a společnosti.

Oproti prvním kolu se přitom ještě více potvrdilo postavení Petra Pellegriniho coby kandidáta reprezentujícího národní a sociálně konzervativní politický tábor, a zároveň odmítaného táborem progresivně liberálním. Tato zřetelná konfliktní linie byla patrná jak z hlediska toho, jak se Peter Pellegrini sám prezentoval, tak z hlediska toho, jak byl vnímán jedním (svými příznivci) i druhým (svými odpůrci) táborem. Charakteristická byla v tomto směru ostrá volební kampaň s výrazně negativními prvky. Její obsahovou náplní byla mj. některá aktuální konfliktní témata, která byla předmětem sporu dvou zmíněných hodnotových táborů. Šlo především o válku na Ukrajině (Spravy.rtvs.sk 2024).

Peter Pellegrini ve volební kampani mezi prvním a druhým kolem voleb zřetelněji akcentoval ty postoje, pokud jde o válku na Ukrajině, které jsou charakteristické pro národně konzervativní tábor slovenské politiky. Je to především důraz na mír a mírovou politiku a s tím související

¹⁶ Šéf volebního týmu Štefana Harabina Miroslav Jureňa během kampaně před druhým kolem voleb dokonce poskytl některým médiím vyjádření o tom, že Štefan Harabin podporuje Petra Pellegriniho. Od tohoto prohlášení se ovšem samotný Harabin distancoval (Extraplus 2024.sk).

¹⁷ Například Peter Pellegrini před parlamentními volbami 2023 opakovaně odmítal možnost, že by HLAS-SD byl součástí vládní koalice s Republikou (např. News.refresh.sk 2023).

v zásadě neutrální postavení mezi dvěma znesvářenými stranami válečného konfliktu (tj. Rusko a Ukrajina). Tomu přizpůsobil různé aspekty své kampaně a rétoriku. Klíčové bylo v tomto směru jeho poselství o tom, že bude prezidentem míru a v souladu s tím nasadil billboardy s heslem *Slovensko nepošle na Ukrajinu žiadneho vojaka* (Pellegrini 2024b). Tímto se Peter Pellegrini mj. též vymezil vůči svému protikandidátovi Ivanu Korčokovi a jeho podporovatelům, pro které byla silně charakteristická jednoznačná podpora Ukrajině včetně vojenské pomoci. V tomto směru zaznívaly i další narativy v intencích „proruské“ či „protiruské“ pozice k této problematice (Spravy.rtv.s.sk 2024).

Pokud jde o vnímání Petra Pellegriniho různými segmenty politické scény a společnosti, pak se před druhým kolem voleb ještě zřetelněji projevil kontrast mezi tím, jak byla role tohoto politika chápána dříve a jak nyní. Ještě nedávno byl P. Pellegrini vnímán ve značné míře jako konsensuální, ne příliš rozdělující a vyhraněný politik, zatímco před druhým kolem voleb byl zřetelným reprezentantem jednoho ze dvou znesvářených táborů. P. Pellegrini se na jedné straně těšil široké podpoře různých segmentů národně konzervativního tábora (od HLAS-SD až po Republiku, tzv. alternativní média), přičemž charakteristické bylo v tomto směru spíše upevňování některých společenství, zejména v rámci stran vládní koalice (SMER-SD a HLAS-SD, nebo v personální rovině kooperace P. Pellegriniho a R. Fica). P. Pellegrini se tak postupně stal výrazným rozdělujícím symbolem slovenské politiky a společnosti, což kulminovalo právě v čase druhého kola prezidentských voleb. V tomto směru se tak jeho postavení podobá dlouhodobější pozici Roberta Fica (srov. Rossi 2020).

Tabulka 2. Výsledky 2. kola slovenských prezidentských voleb 2024

Jméno a příjmení	Počet platných hlasů (abs.)	Podíl platných hlasů (v %)
Peter Pellegrini	1 409 255	53,12
Ivan Korčok	1 243 709	46,87

Zdroj: Volby.statistics.sk 2024.

Výrazná volební kampaň a mobilizační témata, která byla jejím předmětem, představují nepochybně příčinu toho, že druhé kolo těchto voleb bylo ve znamení nezvykle vysoké volební účasti. Ke druhému kolu voleb přišlo o téměř 10 % voličů více než v kole prvním (61,1 % oproti 51,9 %), přičemž i toto je jedním z faktorů volebního úspěchu Petra Pellegriniho, který celkově zvítězil nad Ivanem Korčokem v poměru 53,1 % ku 46,9 %.

Výsledky druhého kola: analýza hlavních zjištění

Vítězství Petra Pellegriniho v prezidentských volbách ukazuje, že tento kandidát zvítězil přesvědčivě i z hlediska regionálního rozvrstvení volební podpory. Současně však v tomto směru volební výsledky druhého kola potvrdily zásadní rozdělení slovenské politické scény a společ-

nosti na dva základní tábory, které má mj. i svou významnou dimenzi ve smyslu konfliktní linie město – venkov. V souladu s tím, že baštou liberálně progresivního tábora jsou dlouhodobě zejména dvě největší města (Bratislava a Košice), je skutečnost, že i ve druhém, stejně jako v prvním kole, těchto voleb vyhrál v těchto městech Ivan Korčok. V Bratislavě získal Ivan Korčok vůbec nejvíce hlasů, a to 69 %, v Košicích pak obdržel 59,8 % hlasů (Volby.statistics.sk 2024).

Pokud se podíváme na volební výsledky z hlediska krajů, pak se z nich poměrně výrazně vymyká kraj Bratislavský, ve kterém jako jediném nevyhrál Peter Pellegrini, přičemž převaha Ivana Korčoka zde byla poměrně výrazná. V Bratislavském kraji získal Ivan Korčok 66 % hlasů, Peter Pellegrini 34 % hlasů. V ostatních krajích byla naproti tomu poměrně zřetelná převaha Petra Pellegriniho. Největší rozdíl byl v tomto směru v Banskobystrickém kraji, ve kterém P. Pellegrini zvítězil nad Ivanem Korčokem v poměru 61 % ku 39 %. Tyto rozdíly plně odpovídají dlouhodobému hlubšímu politickému a sociodemografickému rozdělení Slovenska. Peter Pellegrini, podporovaný vládní koalicí, dosáhl největších volebních úspěchů v regionech vzdálených od Bratislavy, a to jak geograficky, tak zejména sociokulturně. Přesvědčivě zvítězil Peter Pellegrini v baštách levice (typicky zmíněný Banskobystrický kraj) nebo národně konzervativních subjektů (např. kraj Nitranský a Žilinský, ve kterých Peter Pellegrini zvítězil s více než 55 % hlasy). Doplňme, že nejtěsnější rozdíl byl v Trnavském kraji (poměr hlasů mezi oběma kandidáty zde byl 50,5 % ku 49,5 %) (Volby.statistics.sk 2024).

Potom jsou zajímavé ještě tři okresy, ve kterých nevyhrál Peter Pellegrini a které jsou situovány v regionech mimo liberální velkoměstské bašty Bratislavy a Košic. Pozoruhodný je zejména okres Dolný Kubín na Oravě, který jsme ovšem zmiňovali již při analýze výsledků prvního kola voleb. I ve druhém kole voleb se zde projevil to, že silné voličské zázemí, které zde má KDĽ, napomohlo tomu, že v tomto okrese získal více hlasů Ivan Korčok, přičemž rozdíl mezi oběma kandidáty byl poměrně značný (54 % ku 46 %). Tímto se tento okres vymyká nejen jiným regionům Slovenska, ale i okresům bezprostředně sousedním (srov. např. okres Námestovo, ve kterém zvítězil Peter Pellegrini se ziskem 52,9 % hlasů) (Volby.statistics.sk 2024).

Volební úspěch a inaugurace

Prezidentskými volbami se potvrdilo zásadní rozdělení politické scény a společnosti, což ilustrují i události z volební noci, během které se postupně sčítaly hlasy a docházelo k upřesňování odhadů volebních výsledků. Ve volebním štábu Petra Pellegriniho byli přítomni pochopitelně především představitelé HLAS-SD, vedle toho byla ale podstatná též účast zástupců SMER-SD. Při prvním oficiálním prohlášení nově zvoleného prezidenta Petra Pellegriniho směrem k médiím a občanům stál po jeho boku mj. i premiér a předseda SMER-SD Robert Fico. Ten se vyjádřil v tom smyslu, že Slováci dali najevo, že souzní s nastoleným politickým směřováním země (Grim 2024).

Takto bylo ještě více utvrzeno spojenectví obou politiků a politických stran, které reprezentovali. SMER-SD Roberta Fica a HLAS-SD Petra Pellegriniho byli koaličními partnery, zároveň obě strany podporovaly v prvním i druhém kole prezidentských voleb Petra Pellegriniho. I poté, co bylo zřejmé, že se Peter Pellegrini stane novým prezidentem, byla politická scéna ostře rozdě-

lená, a to i pokud jde o způsob přijetí a akceptace volebních výsledků. To potvrdil například i neúspěšný protikandidát Ivan Korčok, který se k výsledku druhého kola voleb vyjádřil následovně: „Viděli jsme, že prezidentem se může stát člověk, který šíří nenávist a bičuje vášně, který z toho druhého udělá kandidáta války.“ (Fišer, Tereba, Rozsypal 2024). I zahraniční média (např. německý Die Zeit, britská BBC, francouzský Le Monde či americké The New York Times) výsledek voleb hodnotila tak, že nový slovenský prezident je proruský populist (Denik.cz 2024).

Přestože Peter Pellegrini v kampani opakovaně deklaroval, že chce být prezidentem všech občanů, politická realita byla taková, že výsledky těchto voleb přispěly k dalšímu zesílení polarizace na politické scéně a ve společnosti. To mělo jednak svou personální dimenzi, kdy oba kandidáti Peter Pellegrini a Ivan Korčok zosobňovali zmíněnou základní konfliktní linii slovenské politiky¹⁸, a dále pak dimenzi obsahovou, a to zejména v tom smyslu, že období od vyhlášení výsledků prezidentských voleb (6. dubna 2024) do inaugurace nového prezidenta (15. června 2024) bylo charakteristické zesílenou konfrontací mezi vládní koalicí a opozicí, která se přitom neodehrávala pouze na parlamentní půdě, ale i mimo ní. Typické pro toto období bylo pořádání demonstrací opozičními politickými subjekty v reakci na některé kroky Ficovy vlády (Ceskenoviny.cz 2024b).¹⁹

V tomto prostředí byl Peter Pellegrini blíže k vládní koalici, současně se však, v souladu se svými dříve deklarovanými postoji a nyní již z pozice prezidenta, snažil o upokojení rozjitřené politické atmosféry v zemi. V reakci na atentát na premiéra Fica se například zvolený prezident Peter Pellegrini spolu s odcházející prezidentkou Zuzanou Čaputovou snažili o organizaci kulatého stolu zástupců vládních a opozičních stran zastoupených v parlamentu za účelem politického smíření (Ceskenoviny.cz 2024c).

Závěr

Výsledky prezidentských voleb potvrdily dlouhodobé trendy a v zásadě se příliš nelišily od všech dosavadních prezidentských voleb, s výjimkou těch v roce 2004. Volby 2024 prokázaly jev v podobě hlubokého rozdělení slovenské politiky a společnosti, a současně vysokou míru personalizace slovenské politiky.

Peter Pellegrini byl výrazným kandidátem, který měl jisté předpoklady pro volební úspěch v tomto typu voleb. Současně však v těchto volbách Peter Pellegrini nesehrál roli kandidáta – sjednotitele, ale tyto volby naopak přispěly k dalšímu polarizaci voličských nálad, což je ale mimo jiné signifikantním a nepřilíš překvapivým produktem dvoukolové většinové volby, respektive jejího druhého kola tím spíše, že i jeho protikandidát Ivan Korčok měl jisté předpoklady být v těchto volbách výrazným kandidátem.

¹⁸ Nabízí se v tomto směru mnohé paralely, například situace v České republice po prvních (2013) i druhých (2018) přímých prezidentských volbách, ve kterých proti sobě stáli Miloš Zeman a Karel Schwarzenberg, respektive Jiří Drahoš (Vojír 2023).

¹⁹ Jistým šokujícím vyvrcholením konfrontační atmosféry ve slovenské politice byla mimořádná událost v podobě atentátu na premiéra Roberta Fica 15. května 2024 v Handlové, která byla reflektována nejen evropskými, ale i světovými médii. Atentát odsoudila řada evropských lídrů včetně prezidenta USA Joea Bidena (Ehl 2024).

Jistou sjednocující roli se ale přece jen podařilo Petru Pellegrinimu mezi prvním a druhým kolem voleb naplnit: v jednom ze dvou táborů slovenské politiky, kde získal podporu, přes absenci jasného doporučení od třetího kandidáta Štefana Harabina, takřka všech segmentů národně a sociálně orientované části politické scény. Tuto skutečnost lze interpretovat jako jeden ze zásadních faktorů jeho volebního úspěchu. Druhým faktorem je v tomto směru skutečnost, že P. Pellegrini byl kandidátem vládní koalice SMER-SD, HLAS-SD a SNS, která byla zformována po parlamentních volbách do NR SR 2023. V mnoha směrech prezidentské volby 2024 navazovaly právě na ty parlamentní z roku 2023.

Podoba kooperačně-konkurenčních interakcí na politické scéně a atmosféra ve společnosti se mezi parlamentními a prezidentskými volbami příliš nezměnila a zdroje podpory, které se dostalo stranám vládní koalice (zejména SMER-SD) ve volbách parlamentních, byly tentokrát směřovány k jejímu kandidátovi Petru Pellegrinimu. Pellegrini se nad to dokázal svými postoji (včetně formy jejich prezentace) přiblížit převažujícím názorům ve společnosti, i pokud jde o kontroverzní a rozdělovací témata (např. válka na Ukrajině).

Nemůžeme v tomto směru opomenout ani geografický aspekt. Peter Pellegrini uspěl ve velké většině slovenských okresů majících dosud značně konzervativní a rurální charakter. V souladu s tím je pak charakteristická dlouhodobě nadměrná podpora národně a sociálně konzervativním politickým silám (typicky severní a větší část středního a východního Slovenska), ze kterých se skládá po parlamentních volbách zformovaná vládní koalice. Naproti tomu podpora Ivana Korčoka byla koncentrována (s výjimkou některých individuálních lokalit, například na Oravě) ve velkoměstském prostředí Bratislavy a Košic, které jsou dlouhodobě voličskými baštami liberálně a občansky orientovaných politických sil.

Všechny popsané faktory spolu vzájemně souvisejí a můžeme je vnímat podstatné příčiny toho, že se Peter Pellegrini stal novým slovenským prezidentem. Analýza politického působení Petra Pellegriniho coby prezidenta, respektive jeho konkrétní ideově programové postoje prosazované samostatně, ale i v interakci s vládou, jsou již otázky a náměty pro další takto zaměřený výzkum.

Literatura

- BELEJ MAJERČÍNOVÁ, Adriána (2024). Špekulácie sa skončili. Dokáže byť Pellegrini nadstranícky prezident? Politológ: Nikto nechodí do Bystrice oznámiť, že nekandiduje. In *Spravy.pravda.sk*, 9. 1. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://spravy.pravda.sk/prezidentske-volby-2024/clanok/695247-spekulacie-sa-skoncili-poznane-termin-prezidentskych-volieb-aj-pellegriniho-rozhodnutie-bude-sef-hlasu-nadstranicky/>.
- BRUNCLÍK, Miloš – KUBÁT, Michal (2014). Parlamentarismus nebo poloprezidencialismus? Spor o klasifikaci středoevropských demokratických režimů. In *Středoevropské politické studie*, 16, 2-3, s. 118–136. DOI: <https://doi.org/10.5817/CEPSR.2014.23.118>.
- BÚRANOVÁ, Soňa (2024). Pellegrini oznámil prezidentskou kandidaturu. Ak uspeje, odíde z postu lídra Hlasu. In *Ta3.com*, 19. 1. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.ta3.com/clanok/920609/pellegrini-oznamil-prezidentsku-kandidaturu-ak-uspeje-odide-z-postu-lidra-hlasu>.
- Ceskenoviny.cz (2024a). Kampaň před druhým kolem voleb slovenského prezidenta se zintenzivnila. In *Ceskenoviny.cz*, 26. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2497079>.
- Ceskenoviny.cz (2024b). Opoziční slovenské hnutí PS oznámilo obnovení protivládních protestů. In *Ceskenoviny.cz*, 26. 4. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2511112>.

- Ceskenoviny.cz (2024c). Pellegrini: Na jednání slovenských stran po atentátu na Fica asi nedozrál čas. In *Ceskenoviny.cz*, 19. 5. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2520543>.
- Ct24.ceskatelevize.cz (2024). Favoritem na slovenského prezidenta je Pellegrini. Kampaň zastínil boj o justici a Ficovy výroky k Ukrajině. In *Ct24.ceskatelevize.cz*, 8. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/favoritem-na-slovenskeho-prezidenta-je-pellegrini-kampan-zastinil-boj-o-justici-a-ficovy-vyroky-k-346859>.
- DEEGAN-KRAUSE, Kevin – HAUGHTON, Tim (2015). Hurricane Season. Systems of Instability in Central and East European Party Politics. In *East European Politics & Societies*, 29, 1, s. 61–80. DOI: <https://doi.org/10.1177/0888325414566072>.
- Denik.cz (2024). Nový slovenský prezident je proruský populist, píše západní média o Pellegrinim. In *Denik.cz*, 7. 4. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.denik.cz/staty-eu/slovenske-volby-reakce-svet.html>.
- EHL, Martin (2024). Slovensko se vzpamatovává z atentátu na premiéra Fica. Jeho stav je stabilizovaný, ale vážný. In *Archiv.hn.cz*, 19. 5. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://archiv.hn.cz/c1-67324170-slovensko-se-vzpamatovava-z-atentatu-na-premiera-fica-utok-ukazal-jak-zemi-rozdelily-dvoje-volby>.
- Extraplus.sk (2024). Poďme voliť, musí zvíťaziť Slovensko. In *Extraplus.sk*, 28. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.extraplus.sk/clanok/podme-volit-musi-zvitazit-slovensko>.
- FILÍPEK, Ondřej (2019). Challenging Trends within Slovak Party System in the Context of 2016 Elections to the National Council of the Slovak Republic. In *Politics in Central Europe*, 15, 1, s. 7–34. DOI: <https://doi.org/10.2478/pe-2019-0001>.
- FIŠER, Miloslav – TEREBA, Marek – ROZSYPAL, Michael (2024). „Tohle vám nezapomenu,“ opřel se poražený Korčok do Pellegriniho. In *Novinky.cz*, 7. 4. 2024. [online] Dostupné na internetu: <https://www.novinky.cz/clanek/zahranicni-evropa-tohle-vam-nezapomenu-oprel-se-porazeny-korcok-do-pellegriniho-40466852>.
- GRIM, Jakub (2024). Prezidentské volby vyhráli Pellegrini i Fico. Slováci dle premiéra dali najevo, že souzní s nastoleným směrem. In *iRozhlas.cz*, 7. 4. 2024. [online] Dostupné na internetu: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/prezidentske-volby-vyhrali-pellegrini-i-fico-slovaci-dle-premiera-dali-najevo-ze_2404070820_jgr.
- GYÁRFÁŠOVÁ, Oľga. (2017). The EU Agenda as an Emerging Cleavage of Political Competition? Parties and Their Voters in Slovakia. In BOICU, Ruxandra – BRANEA, Silvia – STEFANEL, Adriana (eds.) *Political Communication and European Parliamentary Elections in Times of Crisis*. London: Palgrave Macmillan UK, s. 151–165. DOI: https://doi.org/10.1057/978-1-137-58591-2_11.
- HAJČÁKOVÁ, Daniela – KATUŠKA, Michal (2024). Jsem člověk míru, ne války. Pellegrini může k útokům na Korčoka použít svoje okolí. In *Zpravy.aktualne.cz*, 25. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/pellegriniho-strategie-pred-finale-voleb-k-utokum-na-korcoka/r-4f82dc50ea8a11eeb-b77ac1f6b220ee8/>.
- HAUGHTON, Tim – RYBÁŘ, Marek – DEEGAN-KRAUSE, Kevin (2021). Corruption, Campaigning, and Novelty: The 2020 Parliamentary Elections and the Evolving Patterns of Party Politics in Slovakia. In *East European Politics and Societies*, 36, 3, s. 728–752. DOI: <https://doi.org/10.1177/08883254211012765>.
- HAVLÍK, Vlastimil – LYSEK, Jakub – SPÁČ, Peter – ZVADA, Lubomír (2024). Return of Illiberalism: The Results of the 2023 General Election in Slovakia. In *Politologický časopis*, 31, 2, s. 59–86. DOI: <https://dx.doi.org/10.5817/PC2024-2-59>.
- HYNČICA, Pavel (2019). Krize a kontinuita „starých“ a nástup nových politických stran na Slovensku. In *Central European Journal of Politics*, 5, 1, s. 55–70.
- HYNČICA, Pavel – ŠÁROVEC, Daniel (2018). Slovenské politické strany optikou konceptu novosti. In *Acta Facultatis filozofické Západočeské univerzity v Plzni/The Faculty of Philosophy and Arts Review*, 10, 2–3, s. 7–34. DOI: <https://doi.org/10.24132/actaff.2018.10.2-3.1>.
- HYNČICA, Pavel – ŠÁROVEC, Daniel (2024). Success or failure of a newcomer? The HLAS-SD party as a new player in the Slovak party system. In *Politologický časopis*, 31, 2, s. 54–72. DOI: <https://doi.org/10.5817/PC2024-2-169>.
- iDNES.cz (2024). Zápas o slovenské Maďary. Jejich lídr před druhým kolem podpořil Pellegriniho. In *iDNES.cz*, 27. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: https://www.idnes.cz/zpravy/zahranicni/slovensko-volby-madari-forro-podpora-pellegrini.A240327_152737_zahranicni_kha.

- iRozhlas.cz (2021). ‚Zraněná republika. Čaputová ve zprávě o stavu země poukázala na rozdělení slovenské společnosti. In *iRozhlas.cz*, 28. 9. 2021. [online]. Dostupné na internetu: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/zuzana-caputova-slovensko-proslov-zprava-o-stavu-zeme-rozdeleni-spolecnosti_2109281350_vis.
- iRozhlas.cz (2024). Ze slovenské politiky se stává divadelní aréna bez pravidel. Čaputová je mi inspirací, říká Korčok. In *iRozhlas.cz*, 29. 2. 2024. [online]. Dostupné na internetu: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/ze-slovenske-politiky-se-stava-divadelni-arena-bez-pravidel-caputova-je-mi_2402291029_kac.
- JUST, Petr (2011). Přímá volba prezidenta na Slovensku: inspirace pro Českou republiku? In *Přítomnost*, 3, 2011, s. 19–28.
- JUST, Petr (2020). Slovakia’s Oversized Cabinet after the 2020 Parliamentary Elections: Barrier against Extremism Vol. II, or Protection of Its Own Stability? In *Czech Journal of Political Science*, 27, 3, s. 388–414. DOI: <https://doi.org/10.5817/PC2020-3-388>.
- JUST, Petr (2024). A Barrier Against Liberalism? The Coalition Formation Process after the 2023 Slovak Parliamentary Elections. In *Studia Politica Slovaca*, 17, 1, s. 20–35. DOI: <https://doi.org/10.31577/SPS.2024-1.2>.
- KAASE, Max (1994). Is There Personalization in Politics? Candidates and Voting Behavior in Germany. In *International Political Science Review*, 15, 3, s. 211–230. DOI: <https://doi.org/10.1177/019251219401500301>.
- KARVONEN, Lauri (2010). *The personalisation of politics: a study of parliamentary democracies*. Colchester: ECPR Press, 124 s.
- KATUŠKA, Michal (2023). Kdo bude nástupcem Čaputové? Do voleb se nikdo nehrne, ve hře může být i Fico. In *Zpravy.aktualne.cz*, 20. 6. 2023. [online]. Dostupné na internetu: <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/caputova-uz-nebude-kandidovat-jak-to-ovlivni-volby/r~b4e9fe060f6c11e8c6f0cc47ab5f122/>.
- KATUŠKA, Michal (2024). Danko odstupuje z prezidentských volieb, kandidatúry sa vzdal v prospech Harabina. In *Domov.sme.sk*, 18. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://domov.sme.sk/c/23297361/andrej-danko-stefan-harabin-volby-2024-prezidentske.html>.
- KERN, Miro (2024). Pellegriniho prezidentská kampaň: rozdáva i karafiáty k MDŽ, za ktoré neplatí. In *Denikn.cz*, 13. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://denikn.cz/1376198/pellegriniho-prezidentska-kampan-rozdava-i-karafiaty-k-mdz-za-ktere-neplati/>.
- KLUKNAVSKÁ, Alena – SMOLÍK, Josef (2016). We hate them all? Issue adaptation of extreme right parties in Slovakia 1993–2016. In *Communist and Post-Communist Studies*, 49, 4, s. 335–344. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.postcomstud.2016.09.002>.
- LEBEDA, Tomáš (2004). Stručný přehled volebních systémů. In: NOVÁK, Miroslav – LEBEDA, Tomáš. *Volební a stranické systémy: ČR v mezinárodním srovnání*. Dobrá Voda: Čeněk, s. 19–43.
- MARUŠIAK, Juraj (2017). Political Entrepreneurs as a Challenge for the Party System in Slovakia. In *Czech Journal of Political Science*, 24, 2, 2017, s. 179–200. DOI: <https://doi.org/10.5817/PC2017-2-179>.
- MARUŠIAK, Juraj (2021). ‘Slovak, not Brussels Social Democracy’. Europeanization/De-Europeanization and the Ideological Development of Smer-SD Before 2020 Parliamentary Elections in Slovakia. In *Czech Journal of Political Science*, 28, 1, s. 37–58. DOI: <https://doi.org/10.5817/PC2021-1-37>.
- MARUŠIAK, Juraj (2024). Presidential election in Slovakia: polarization continues. In *AuthLIB : neo-authoritarianisms in Europe and the liberal democratic response* [elektronický dokument], 17. 4. 2024, non. p. Dostupné na internetu: <https://www.authlib.eu/presidential-election-slovakia-polarization-continues/>
- MAŠKARINEC, Pavel – NOVOTNÝ, Lukáš (2020). *Strany a vládnutí v digitální éře: vybraná témata výzkumu politického stranictví*. Praha: Academia, 207 s.
- MCALLISTER, Ian (2009). The Personalization of Politics. In: DALTON, Russell J. – KLINGEMANN, Hans-Dieter. (eds.) *The Oxford Handbook of Political Behavior*. Oxford: Oxford University Press, s. 571–588.
- MESEŽNIKOV, Grigorij – GYÁRFÁŠOVÁ, Oľga – KOLLÁR, Miroslav – BÁTORA, Jozef (2009). *Slovensko volí: európske a prezidentské voľby 2009*. Bratislava: Inštitút pre verejné otázky, 214 s.
- News.refresher.sk (2023). Pellegrini odmieta vládu s Republikou, zmanipulovaných volieb sa neobáva. In *News.refresher.sk*, 21. 5. 2023. [online]. Dostupné na internetu: <https://news.refresher.sk/137159-Pellegrini-odmieta-vladu-s-Republikou-zmanipulovanych-volieb-sa-neobava>.
- Omediach.com (2024). Pellegrini zaútočil na Korčoka na facebooku, ten mu to pod statusom vrátil. In *Omediach*.

- com, 25. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.omediach.com/internet/26362-pellegrini-zautočil-na-korcoka-na-facebooku-ten-mu-to-pod-statusom-vratil>.
- PANCÍŘ, Tomáš (2024). Podpořit Korčoka jsem neváhal. Pellegrini ukázal, že se umí podbízet hodnotám, říká bývalý prezident. In *iRozhlas.cz*, 21. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/podporit-korcoka-jsem-nevalhal-pellegrini-ukazal-ze-se-umi-podbizet-hodnotam-rika_2403211730_tkz.
- PECHÁČEK, Štěpán (2013). Personalizace politiky v České republice. In *Politologická revue*, 19, 2, s. 93-109.
- PELLEGRINI, Peter (2024a). Milé ženy. In *Peter Pellegrini. Facebook.com*, 8. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.facebook.com/pellegrini.peter/posts/mil%C3%A9-%C5%BEeny-%C5%BEe1%C3%A1m-v%C3%A1m-v%C5%A1etko-najlep%C5%A1ie-k-v%C3%A1%C5%A1mu-kr%C3%A1snemu-sviatku-ste-mami%C4%8Dkami-niek/931719441642784/>.
- PELLEGRINI, Peter (2024b). Slovensko nepošle na Ukrajinu žiadneho vojaka. In *Peter Pellegrini. Facebook.com*, 28. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=942883717193023&id=100044142110660&set=p.942883717193023>
- PETRANSKÁ ROLKOVÁ, Natália (2017). *Ústava Slovenskej republiky a jej dvadsaťpäť rokov (1992-2017)*. Bratislava: Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky, 406 s.
- Pluska.sk (2024). Pellegrini zaútočil na svojho politického rivala: Uvažuješ ako úradník z Bruselu! In *Pluska.sk*, 13. 2. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www1.pluska.sk/spravy/z-domova/demaskoval-pellegrini-svojho-politického-rivala-lider-hlasu-tom-preco-je-iny-ako-korcok>.
- PROCHÁZKA, Radoslav (2019). *Král otec: od Kováča po Kisku alebo načo nám je prezident*. Bratislava: N Press, 192 s.
- ROSSI, Michael (2020). Slovakia after Fico: Systemic Change or More of the Same? In *Czech Journal of Political Science*, 27, 3, s. 235–258. DOI: <https://doi.org/10.5817/PC2020-3-235>.
- RYBÁŘ, Marek – SPÁČ, Peter – VODA, Petr. *Prezidentské volby na Slovensku v roku 2014*. Brno: CDK, Centrum pro studium demokracie a kultury, 236 s.
- SEKERÁK, Marián – NĚMEC, Jan (2023). Slovak Political Parties and Party System: Between Cleavages and Strong Leaders. In LORENZ, Astrid – DALBERG, Dirk Mathias. (eds.) *Das politische System der Slowakei Konstante Kurswechsel in der Mitte Europas*. Cham: Springer, s. 141–164.
- SMER-SSD (2024). Spoločné vyhlásenie politických strán vládnej koalície SMERU-SSD, HLAS-SD a SNS k druhému kolu prezidentských volieb. In *SMER-SSD. Facebook.com*, 28. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.facebook.com/689440040043168/posts/733418842311954>.
- SMOLECOVÁ, Alexandra – ŠÁROVEC, Daniel (2021). Heading towards Collapse? Assessment of the Slovak Party System after the 2020 General Elections. In *Slovak Journal of Political Sciences*, 21, 1, s. 27–50. DOI: <https://doi.org/10.34135/sjps.210102>.
- Spravy.rtvs.sk (2024). Duel prezidentských kandidátov: Tu sú najzaujímavejšie momenty debaty I. Korčoka a P. Pellegriniho. In *Spravy.rtvs.sk*, 28. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://spravy.rtvs.sk/2024/03/sledujte-nazivo-i-korcok-a-p-pellegrini-v-dueli-pred-druhy-m-kolom-prezidentskych-volieb/>.
- Standard.sk (2024a). Fico: SMER nemá prezidentského kandidáta z vlastných radov, preto podporuje Petra Pellegriniho. In *Standard.sk*, 26. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://standard.sk/609990/fico-smer-nema-prezidentskeho-kandidata-z-vlastnych-radov-preto-podporuje-petra-pellegriniho>.
- Standard.sk (2024b). Harabin v druhom kole Pellegriniho nepodporil. In *Standard.sk*, 28. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://standard.sk/611582/harabin-v-druhom-kole-pellegriniho-nepodporil>.
- Strana-hlas.sk (2024). Peter Pellegrini oznámil kandidatúru na prezidenta SR. [online]. Dostupné na internetu: <https://strana-hlas.sk/aktuality/karolina-ducka/tlacova-sprava-peter-pellegrini-oznamil-kandidaturu-na-prezidenta-sr/>.
- STRUHÁRŇANSKÁ, Eva (2024). KDH odporúča voliť za prezidenta Korčoka už v prvom kole. In *Standard.sk*, 17. 2. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://standard.sk/571327/kdh-odporuca-volit-za-prezidenta-korcoka-uz-v-prvom-kole>.
- ŠÁROVEC, Daniel (2024). Theoretical debate on party digitalization: The case of the Czech Republic. In *Central European Journal of Politics*, 10, 1, s. 1–14. DOI: 10.21062/cejp.2024.002
- Ta3.com (2024). Danko vzdal súboj o palác, hovorí o dodržaní džentlmenskej dohody. Pred prvým kolom podporil

- Harabina. In *Ta3.com*, 18. 3. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.ta3.com/clanok/929767/danko-vzdal-suboj-o-palac-hovori-o-dodrzeni-dzentlmskej-dohody-pred-prvym-kolom-podporil-harabina>.
- Trend.sk (2024). Šesť mimoparlamentných strán vyzvalo na podporu Ivana Korčoka. In *Trend.sk*, 2. 4. 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://www.trend.sk/spravy/sex-mimoparlamentnych-stran-vyzvalo-podporu-ivana-korcoka>.
- VOJÍŘ, Aleš (2023). Velká volební rekapitulace: Kde před pěti a deseti lety zabodovali ve 2. kole Zeman, Drahoš či Schwarzenberg? In *Domaci.hn.cz*, 28. 1. 2023. [online]. Dostupné na internetu: <https://domaci.hn.cz/c1-67164860-velka-volebni-rekapitulace-kde-pred-peti-a-deseti-lety-zabodovali-ve-2-kole-zeman-drahos-ci-schwarzenberg>.
- Volby.statistics.sk. (2020). Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky 2020. [online]. Dostupné na internetu: https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2020/sk/vysledky_hlasovania_strany.html.
- Volby.statistics.sk. (2023). Voľby do Národnej rady Slovenskej republiky 2023. [online]. Dostupné na internetu: https://volby.statistics.sk/nrsr/nrsr2023/sk/vysledky_hlasovania_strany.html.
- Volby.statistics.sk (2024). Voľby prezidenta Slovenskej republiky 2024. [online]. Dostupné na internetu: <https://volby.statistics.sk/prez/prez2024/sk/index.html>.
- VOŽENÍLKOVÁ, Marcela (2018). *Personalizace politiky v České republice*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií, Mezinárodní politologický ústav, 260 s.
- VOŽENÍLKOVÁ, Marcela – ŠEDO, Jakub (2016). Personalizace volebních systémů v České republice. Možnosti a limity metody J. Careyho a M. Shugarta. Online. *Politické vědy*, 19, 1, s. 138–166.
- Zahranicni.hn.cz (2019). Slovensko má novou hlavu státu. Musíme překonat rozdělení společnosti, řekla Čaputová při inauguraci. In *Zahranicni.hn.cz*, 16. 6. 2019. [online]. Dostupné na internetu: <https://zahranicni.hn.cz/c1-66590640-slovensko-potrebuje-prekonat-rozdeleni-spolecnosti-uedla-ve-svem-prvnim-prezidentskem-projevu-caputova>.
- ZVADA, Ľubomír – PETLACH, Martin – ONDRUŠKA, Michal (2020). Where Were the Voters? A Spatial Analysis of the 2019 Slovak Presidential Election. Online. In *Slovak Journal of Political Sciences*, 20, 2, s. 176–205. DOI: <https://doi.org/10.34135/sjps.200201>.